

I Västerbottens natur 2013

Året som gått med naturvårdsenheten, Länsstyrelsen Västerbotten

Länsstyrelsen
Västerbotten

Höstgula aspar i Tvärmyrkullens naturreservat, ett nytt reservat som ligger i Åsele kommun. Foto: Sören Uppsåll

Innehåll

Förord	1
Åtgärdsprogram för hotade arter	2
Reservatsbildning	4
Reservatsförvaltning	6
Naturum	10
Tillsyn	12
Statliga fjälleder	13
Lokala naturvårdsprojekt	14
Rennäring	15
Rovdjur	16
Fiske	18
Jakt	20
Naturvårdsenhetens arbetsområden	22

Järnforsen är en av många vackra forsar i Vindelälven och ligger nedströms Ammarnäs. Foto: Daniel Mallwitz

I Västerbottens natur 2013

Just nu läser du Naturvårdsenhetens första årsberättelse av det här slaget. Med en årlig verksamhetsredovisning vill vi i text, bilder och siffror på ett mer målande sätt beskriva vad vi gör ute i vårt stora län. Tanken är att berätta om sådant som de flesta inte känner till eller haft svårt att komma i kontakt med tidigare.

Vi på Länsstyrelsen har lång erfarenhet av att rapportera det vi gör till våra huvuduppdragsgivare departement och centrala verk. Då handlar det oftast om att redovisa ekonomi eller svara på specifika frågor.

I Västerbottens natur 2013 berättar vi om hoppande laxar, brinnande skogar, violetta guldvingar och människor som verkar i och njuter av naturen. Det nya förvaltningssystemet för älg hanteras samtidigt som det kan kännas tryggt att veta att 15 broar är utbytta längs fjällederna.

Vi har länge funderat på hur vi kan berätta om resultaten och effekterna av vårt arbete på ett tydligare och mer visuellt sätt. Nu är den tiden inne – och resultatet har du i din hand.

Välkommen in i Västerbottens natur 2013!

Björn Jonsson, naturvårdsdirektör

Åtgärdsprogram för hotade arter

Hotad juvel flyger vidare

Sommaren 2013 letade Länsstyrelsen violett guldvinge i ängsmiljöer på Holmön, och resultatet var glädjande. Många individer av fjärilen flög omkring på flera olika platser. Under 2013 upptäcktes arten även på en ny plats i Vännäs kommun.

Violett guldvinge är en av länets mest ovanliga fjärilar. Den räknas till de så kallade juvelvingarna och är mycket vacker. Violett guldvinge är en typisk representant för det äldre småskaliga kulturlandskapet med slätter på blomrika ängar. I mitten av 1900-talet fanns violett guldvinge i hela länet, men numera är den ovanlig.

Länsstyrelsen planerar att arbeta vidare för att återskapa slättermarker där violetta guldvingen och andra fjärilar kan trivas.

Den violetta guldvingen trivs i fuktig, lågvuxen gräsmark. Ofta i sluttningar längs mindre vattendrag eller i fuktstråk i slättermark. Foto: Joar Sandström

Violett guldvinge och raggbock - ovanliga arter hittade i länet

Fjärilen violett guldvinge och skalbaggen raggbock har hittats på tidigare okända platser i Västerbotten under 2013. Situationen för fjällrävarna i Stekenjokk har däremot förvärrats då flera individer drabbades av rävska.

Nytt hot mot fjällrävarna

I maj konstaterades att flera fjällrävar smittats av den dödliga rävska i Stekenjokk-området på gränsen mellan Västerbotten och Jämtlands län. Området är ett av tre huvudområden för den akut hotade fjällräven i Sverige. Utbrottet av rävska kom att påverka en stor del av arbetet med Åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP) 2013.

En snabb insats från länsstyrelserna gjorde att medicinering kunde komma igång redan i slutet på maj. Medicinen sprutades in i kött och falukorv som las ut vid fjällrävslyor flera gånger under sommaren. På hösten visade bilder från övervakningskameror att fjällrävarnas päls verkat återhämta sig. I slutet av 2013 verkar rävska tyvärr ha blossat upp igen och ny medicinering har påbörjats.

Det ordinarie arbetet med att gynna fjällrävarna fortsatte under året. Genom stödutfodring och jakt på rödräv förbättras möjligheterna för fjällräv i Västerbottens fjällvärld. Sammanlagt föddes fyra kullar sommaren 2013. En kull återfanns i ett område där det var mycket länge sedan det sist föddes fjällrävsvalpar.

Raggbock återfunnen i Västerbotten

Sommaren 2013 hittade Länsstyrelsens inventerare raggbock i "Sibirienområdet" som ligger i gränsområdet mellan Umeå och Robertsfors kommuner. Den stora, rödlistade skalbaggen har inte setts i länet sedan början av 1990-talet.

Under 2014 kommer Länsstyrelsen tillsammans med markägaren Holmen skog att på olika sätt gynna raggbocken i området. Till exempel genom att döda och fälla äldre tallar och röja bort småträd som skuggar tallstockar, en viktig föda för raggbocken.

Nya åtgärdsprogram på gång, och andra avslutas

Länsstyrelsens arbete med skydd av hotade arter innebar under 2013 stort fokus på manuskrivande av åtgärdsprogram. Förutom färdigställandet av tre åtgärdsprogram arbetade Länsstyrelsen också med ytterligare ett manus (Ortolansparv) och en utvärdering av åtgärdsprogrammet för fjällräv som ska uppdateras under 2014.

Andra åtgärdsprogram har avslutas. Ett exempel är havsörn som efter många års arbete, framförallt av ideella krafter runt om i landet, gjort att havsörnen inte längre räknas som hotad. Framgångsberättelser som den om havsörnen visar att det går att få hotade arter att leva kvar.

Kvarnbäcken före restaurering.

Kvarnbäcken efter restaurering.

Förbättringar för flodpärlmusslan

Flodpärlmusslan är akut hotad. Den är beroende av öring för att kunna fortplanta sig eftersom flodpärlmusslans larver under en period lever i öringens gälar. Genom att förbättra möjligheterna för öring att kunna vandra fritt och föröka sig i ett vattendrag gynnar man också flodpärlmusslan.

I Kvarnbäcken i Sorsele kommun har Länsstyrelsen gjort insatser för att förbättra föröringen och därmed också flodpärlmusslan. Med handkraft har

stenar och block som rensats bort vid flottningen och sedan flyttats tillbaka ner i bäcken. Genom att lägga ut grus har lekbottnar för öring skapats på flera platser.

Mellan 11 000 och 12 000 flodpärlmusslor plockades upp ur Kvarnbäcken under restaureringen så att de inte skulle skadas. Sedan kunde de läggas tillbaka i bäcken. Sammanlagt har ungefär 600 meter av Kvarnbäcken restaurerats.

Åtgärdsprogram som Länsstyrelsen arbetat med under 2013

Ortolansparv, rikkärr, fjällräv, skräntärna, vitryggig hackspett, fjällgås, flodpärlmussla, violett guldvinge, elfenbenslav, skalbaggar på äldre död tallved, brandinsekter i boreal skog, hotade arter på asp och björklevande vedskalbaggar i Norrland

Reservatsbildning

Nya naturreservat 2013

Kommun	Reservat
Vindeln	Fäbodträsket, Trehörningstjärnen, Bräntkläppen
Nordmaling	Trehörningen
Lycksele	Mastakludden
Vännäs	Vinbäck, Trinnan, Lång- sjöberget, Slättertjärn
Bjurholm	Grävetjärnbacken, Mårdberget
Åsele	Tvärmyrkullen
Skellefteå	Rengårdstjärnen

Sjönära läge i Trehörningens naturreservat, ett av 13 nya reservat i Västerbotten 2013.
Foto: Henrik Sporrang

13 nya naturreservat i Västerbotten - och många fler på gång

Det har bildats många nya skyddade naturområden i Västerbotten.

Områdena är viktiga delar i det nätverk av skyddad natur som Länsstyrelsen arbetar med att bygga upp.

Nya naturreservat

Hela 13 nya naturreservat har bildats 2013 med en sammanlagd areal på 1005 hektar. De bildade reservaten finns spridda i sju av länets kommuner. Under året har också drygt 80 nya reservat planerats, inventerats och värderats i en pågående dialog mellan markägarna och Länsstyrelsen. Av de planerade reservaten är 11 stycken resultat av överenskommelser med skogsbolaget SCA. Överenskommelserna innebär att naturområden överförs i statens ägo för kommande reservatsbildning.

Naturvårdsavtal med markägare

Nio överenskommelser om naturvårdsavtal mellan Länsstyrelsen och enskilda markägare har gjorts 2013. Naturvårdsavtal tecknas mellan Länsstyrelsen och markägare som är intresserade av naturvård. Det är ett tidsbegränsat och flexibelt skyddsinstrument som syftar till ökad delaktighet och engagemang.

Komet – uppmuntrar till initiativ från markägare

Länsstyrelsen har för fjärde året i rad drivit Kometprogrammet, en satsning för att inspirera markägare att skydda

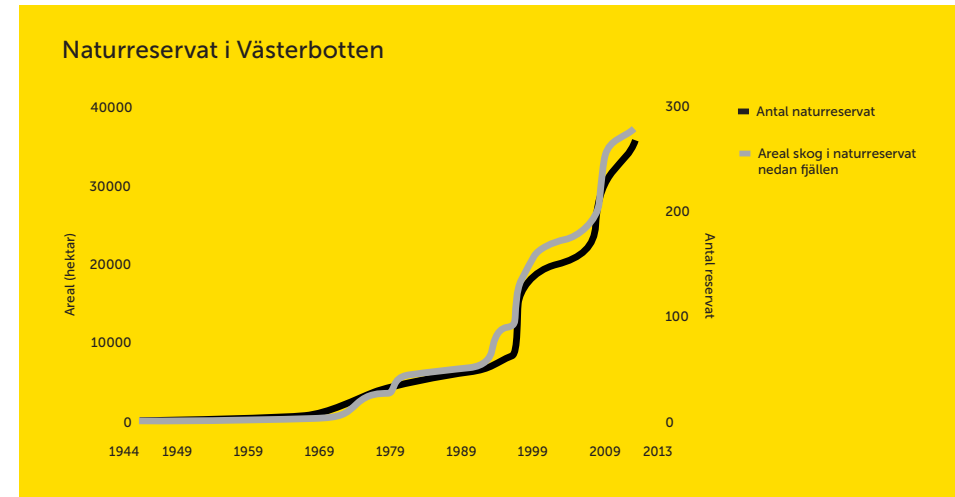
sin värdefulla natur. Det är alltså markägaren, istället för myndigheten, som tar initiativet och föreslår skydd av områden på den egna marken. Kometprogrammet ligger bakom 4 av de bildade naturreservaten och 7 av naturvårdsavtalen.

Löpande kontakt med skogsföretag och myndigheter

Länsstyrelsen har under året fortsatt dialogen med de stora skogsbolagen om frivilliga avsättningar och skogsskydd för bevarande av områden med höga naturvärden. Länsstyrelsen har också haft löpande kontakt med Skogsstyrelsen om skydd av natur och hantering av avverkningar som berör områden med höga naturvärden.

Analys av framtida skydd

En uppdaterad och fördjupad analys av skyddsarbetet i länet har börjat tas fram. Syftet är att hitta värdefulla områden som tillsammans kan bilda koncentrationer och nätverk av skyddade områden för ett långsiktigt bevarande av arter och naturmiljöer, en så kallad grön infrastruktur. Som en del i det arbetet anordnade Länsstyrelsen 2013 en samverkansträff med länsstyrelserna i norra Sverige. Analyserna av skyddsarbetet utgår från miljömålet *Levande skogar* som anger att skyddet av skogsmark nedan fjällen ska öka. Skogsmark behöver skyddas för att värna om biologisk mångfald och skydda hotade arter.

Arealen skogsmark i naturreservat nedanför fjällen har fördubblats sedan 1999 då miljömålet *Levande skogar* infördes, trots det är endast 1,3 % av skogsmarken i Västerbotten skyddad. Även antalet reservat har ökat kraftigt och idag finns 267 naturreservat i Västerbotten.

Trädstarr är en av de växter man kan hitta i Slättertjärns naturreservat, ett nytt reservat i Västerbotten. Foto: Per Nihlen

Olika typer av naturskydd

Nationalpark

En nationalpark är ett större sammanhängande område av en viss landskapstyp som skyddas i sitt naturliga tillstånd. Nationalparken är den starkaste skyddsformen.

Naturreservat

Naturreservat är den vanligaste formen för att skydda naturområden, och de kan bildas för att bevara biologisk mångfald, för att värda och bevara värdefulla naturmiljöer eller för att tillgodose behovet av områden för friluftslivet.

Natura 2000-område

Natura 2000 är ett nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Syftet är att värna om de arter och livsmiljöer som är av gemensamt intresse för EU-länderna.

En slåtteräng är ett exempel på hävdad natur, naturmark som hävdats genom slåtter eller bete under lång tid. Foto: Tomas Staafjord

Skyddad natur tas omhand och görs tillgänglig

Under ett år hinner det hända mycket i de skyddade naturområden som Länsstyrelsen ansvarar för. Under 2013 genomfördes bland annat naturvårdsbränningar och planering för utvidgningen av Björnlandets nationalpark.

Friluftsliv och turism för alla

Friluftslivet har stor betydelse för människors hälsa, välbefinnande och förståelse för naturen. Länsstyrelsen ska underlätta för friluftsliv i de skyddade områdena och där det är lämpligt görs områdena mer tillgängliga för besökare.

I naturreservatet Umeälvens delta i Umeå kommun har Länsstyrelsen satsat mycket på tillgänglighet under många år. På Holmen mellan Obbola och Holmsund lades en ny flytbrygga ut för båt och badliv under 2013. Länsstyrelsen bygger också broar, ramper, stugor och leder. Matskanstugan i Marsfjällets naturreservat och rastskyddet i Stabre i Vindelfjällens naturreservat blev klara 2013. Ett sedan länge bortspolat vindskydd i Sandseleforsens naturreservat har ersatts med ett nytt. En stor del av anläggningarna som Länsstyrelsen ansvarar för hör till det statliga ledsystemet (se sidan 13).

Kommunikation för ökad tillgänglighet

Länsstyrelsen gör varje år olika kommunikationsinsatser för att öka kunskapen om skyddad natur och locka till besök i

naturreservat och nationalpark. Under 2013 har aktiviteten *Åtta årstider i naturen* planerats. Det är ett samarrangemang med kulturhuvudstadsåret Umeå2014 och en satsning för att visa upp vad Västerbottens natur har att erbjuda. Den första aktiviteten hålls i början av 2014 i Sjulsmyrans naturreservat där besökare har möjlighet att lyssna på ugglor under en skidtur på myren i kvällsmörket.

På Länsstyrelsens webbplats hittar du information om stugor och broars säkerhet och nyheter om skyddade områden och nya anläggningar. Under 2013 har informationen om stugor och leder förbättrats. Webbplatsen är en av de viktigaste kommunikationskanalerna för att sprida kunskap och på så sätt underlätta för besök i Västerbottens skyddade natur. Det pågår ett ständigt arbete för att förbättra innehåll och användarvänlighet.

En stor del av Länsstyrelsens kommunikationsarbete om skyddad natur görs av de två naturum som ligger i Vindelfjällens naturreservat (se sidan 10).

Björnlandets nationalpark utvidgas

Länets enda nationalpark Björnlandet ska bli större. Under 2013 har arbetet inletts och i samband med utvidgningen påbörjas också det nya identitetsprojekt som gäller alla Sveriges nationalparker. Projektet innebär ett gemensamt program

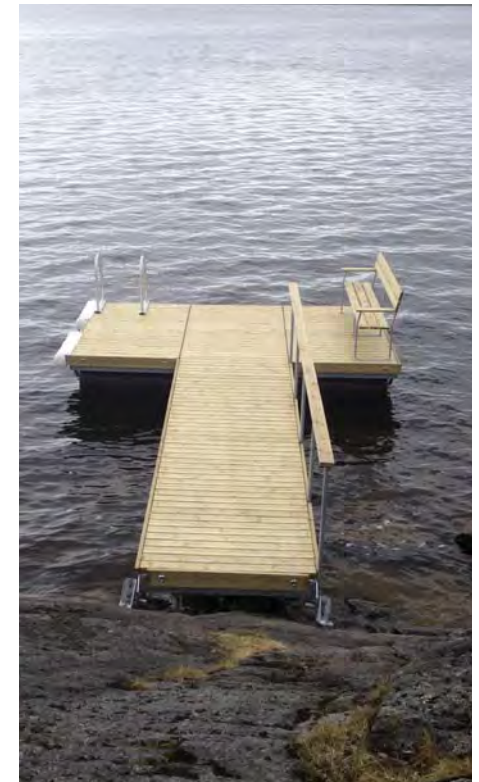
kring marknadsföring och kommunikation för att stärka de svenska nationalparkerna på den internationella arenan och öka antalet besökare.

Lokal delaktighet avgörande

Det är ofta många, både lokalbefolkning och organisationer, som på olika sätt påverkas av ett skyddat naturområde. Det är avgörande att de berörda har möjlighet att delta i processen kring ett skyddat naturområde.

Flera naturreservat i Västerbotten är goda exempel på hur lokal delaktighet kan fungera i praktiken. Runt byn Ammarnäs i Vindelfjällens naturreservat har ett närledssystem byggts klart 2013 och är färdigt för invigning. Länsstyrelsen är med som nära kontaktpart, bollplank och finansierar i projektet för att förbättra möjligheterna till turism och lokal företagsamhet. På Bjuröklubb har en intensiv dialog pågått i över 10 år. Myndigheter, museer och länsturism samverkar med lokala intressenter och husägare för att få en god utveckling. Under 2013 har grunden för ett informationsprogram lagts.

Under året har ungefär 1 miljon kronor betalats ut till föreningar, näringsliv och privatpersoner som utför skötselinsatser i Länsstyrelsens naturreservat.

På Holmen i naturreservatet Umeälvens delta har en ny flytbrygga för båt och badliv lagts ut.

Skyddade områden som förvaltas av Länsstyrelsen

267 Naturreservat
251 Natura 2000-områden
12 Naturminnen
2 Djur- och växtskyddsområden
1 Nationalpark

Naturvårdsbränning

Vid naturvårdsbränning dör en stor del av träden i skogen, men många träd överlever också och blir betydligt äldre än vad de blivit utan en brand. Brandskador gör att träden börjar producera kådämnen som impregnerar veden, vilket gör dem mer motståndskraftiga mot rötsvampsangrepp.

Det är sådana träd som i framtiden kommer att utgöra vackra silverfurar i en urskogslignande tallskog som formats av återkommande skogsbränder.

Skötsel av naturtyper och arter

Efter att ett naturreservat bildats måste det skötas och ses över. Hävdade naturtyper, det vill säga natur som människan påverkat genom till exempel slåtter eller betande djur, har ofta höga natur- och kulturvärden. För att bevara värdena måste de här områdena skötas kontinuerligt med bete, slåtter eller andra metoder. Mycket skog lämnas för att utvecklas fritt, men i många reservat gör Länsstyrelsen också insatser för att gynna den biologiska mångfalden.

Naturvårdsbränning

2013 naturvårdsbrände Länsstyrelsen drygt 30 hektar gammal tallskog i Bredselets naturreservat i Lycksele kommun. Skogen som brändes var ungefär 180 år gammal. Riktigt gamla träd och döda träd saknades nästan helt. Ungefär en fjärdedel av träden dog direkt av branden. Många tallar fick brandskador på stammarna av de heta lågorna. De döda och brandskadade träden kommer under lång tid framöver att utgöra värdefulla livsmiljöer för många hotade arter.

Historiskt sett har det Västerbottniska skogslandskapet, precis som alla nordliga skogslandskap, varit starkt präglad av återkommande skogsbränder. I det moderna, brukade skogslandskapet kan skogsbränder inte härja fritt. Därför genomförs kontrollerade naturvårdsbränningar inom skyddade områden för att bevara naturligt fungerande skogsekosystem.

Lövskogsgynnande åtgärder

Med hjälp av GIS-analyser har Länsstyrelsen identifierat 35 trakter med stora lövvärden i länet. Under 2013 har en yta på 20,7 hektar huggits på ett sätt som gynnar lövskog. Det innebär att man röjer bort barrträden som konkurrerar med lövträden.

Skötsel- och bevarandeplaner

Länsstyrelsen har tagit fram en ny skötselplan för naturreservatet Bjuröklubb i Skellefteå kommun. Den nya skötselplanen gör det möjligt att genomföra de åtgärder som behövs för att bevara naturvärdena. Bland annat ska viss skog lämnas för att utvecklas fritt, naturvårdsskötsel ska utföras i vissa skogar och hedar ska hållas öppna så de inte växer igen.

Skötselplanerna styr Länsstyrelsens arbete med naturreservat och Natura 2000-områden. Oftast skrivs de i samband med bildandet av det skyddade området och i takt med att det kommer ny kunskap kan planerna behöva uppdateras. Under året har Länsstyrelsen gått igenom och uppdaterat samtliga skötselplaner. En del i arbetet var att särskilt se över vattenmiljöerna i naturreservaten.

Här har vissa barrträd ringbarkats. De ringbarkade träden dör så småningom och lämnar plats för lövträd.

Området Kammen är Holmöns största klapperstensfält och ingår i Holmöarnas naturreservat. På Kammen räknades 1500 besökare under 2013.

Resultat från räkning av besökare i naturreservat 2013

Reservat	Antal besökare
Stora Tuvan, naturreservatet Umeälvens delta	2000
Kammen, Holmöarnas naturreservat	1500
Starrbergets naturreservat	1000
Björnlandets nationalpark	1000
Brånsjöns naturreservat	700
Orrböle naturreservat	300

Naturum

Naturum Hemavan 2013

7331 personer besökte naturum
383 personer deltog i exkursioner
425 deltog på temadagarna

Antalet besök var 26 % färre än under rekordåret 2012, men ungefär samma som åren innan. Minskningen kan bero på att Naturum var öppet två veckor kortare 2013.

Naturum Ammarnäs 2013

4165 personer besökte naturum
237 deltog på naturums exkursioner
298 lyssnade till föredragen
200 turförslag såldes under 2013

Antalet besök i juli ökade med 5 % jämfört med 2012. Antalet besök under mars-april minskade med 23 % jämfört med 2012. Minskningen beror troligen på minskade bussförbindelser till naturum.

Vattenfall i ravinen Tjebietgärssa, som ligger på vägen upp mot toppen av Suvlajvvie, en karakteristisk och välbesökt topp i Ammarfjällsmassivet. Foto: Daniel Mallwitz

Vindelfjällens naturum lockar både stora och små

Under 2013 anordnades som vanligt flera aktiviteter för vuxna och barn i Vindelfjällens två naturum som är öppna under vårvintern och sommaren. Ungefär 11 500 personer besökte Vindelfjällens naturum under året.

Västerbottens två naturum i Ammarnäs och Hemavan fungerar som portar ut i Vindelfjällens naturreservat, ett av Europas största skyddade naturområden. Här ordnas många aktiviteter, utställningar och temadagar för besökare. De kunniga naturvägledarna kan tipsa om utflyktsmål och vandringar i området.

Turförslag inspirerar till upplevelser

Naturum Vindelfjällen har under 2013 fokuserat på att visa upp mångfalden av saker att se och göra i Vindelfjällen. Ett exempel är turförslagen i tryckt form som naturum i Ammarnäs tagit fram, något som länge varit efterfrågat. *Fem dagar, fem vandringar* beskriver vandringsturer i Vindelfjällen i text, bild och kartor. Under året har fem vandringar blivit sju och turförslagen har översatts till engelska och tyska.

Unik orkidé

Naturum samarbetar med fjällbotaniska trädgården i Hemavan. På sommaren erbjuds guidade turer i trädgården och på de prunkande fjällen. Den populäraste turen under sommaren var en vandring

till brudkullan, en orkidé som bara finns på fyra platser i världen, alla i södra Lapplandsfjällen.

Aktiviteten i fjällbotaniska trädgården var stor under våren och sommaren. I slutet av maj renoverades odlingsytorna på den sydvästra delen, flera röjningsarbeten gjordes och en gärsgård byggdes. Under sommaren anställdes tre guider för att ta hand om trädgården och sköta naturum.

Uppskattade aktiviteter för barn

Naturumen ordnar många aktiviteter för barn. Lappgetterna i Ammarnäs var en höjdpunkt för de yngre besökarna under sommaren. I Hemavan fanns ett stort utbud av barnaktiviteter, bland annat sagostunder med Plupp, renslädäkning och spårnings- och barnguidningsturer.

Både i Ammarnäs och i Hemavan arbetar man aktivt för att utveckla naturumens barnverksamhet. Ammarnäs förskola och skola har ett eget programråd som träffas en gång per år för planering och utvärdering. I Hemavan visade det aktiva arbetet mot skolelever gott resultat 2013. 16 grupper bokade in besök, vilket är mer än någonsin tidigare.

Naturum i Vindelfjällen Ammarnäs och Hemavan har utställningar om Vindelfjällens natur och kultur. Här en interiör från Naturum i Ammarnäs.

Sommaren 2013 fick många besökare i Hemavan se den sällsynta brudkullan, en orkidé som bara finns på några få platser i världen.

Barnaktiviteten som lockade flest deltagare sommaren 2013 var besök hos lappgetterna. Johan Sjöström, ägare till getterna, såg till att alla barn fick mata dem med stora fång av mjölkört.

Tillsyn

Småviltsjakt i fjällen är ett intresse för många och måste ske med stor hänsyn för djur och natur. Bilden är tagen under en småviltsjakt i Saxnäs.

Länsstyrelsens fältpersonal jobbar med jakt- och fisketillsyn och som naturvårdsvakter. Här pågår fisketillsyn i Ransarån, Vilhelmina kommun. Foto: Anna Wenngren

Insatser hindrar boplundring och olovlig terrängkörning

Insatser mot boplundring av fågelägg och olovlig terrängkörning är exempel på hur Länsstyrelsen arbetat med tillsyn under 2013.

Länsstyrelsen har personal som arbetar i fält med att praktiskt se till så att lagar och regler för djur och natur följs på statens mark i fjällen och i naturskyddade områden.

Viktiga insatser under 2013

I Stekenjokksområdet misstänktes fauna-kriminalitet, boplundring och handel med ägg från olika fågelarter. Där gjordes en bevakningsinsats med fältpersonal i samarbete med polisen inom kampanjen *Öppet öga*.

Terrängkörning på barmark är förbjudet

i Sverige. Länsstyrelsen gör kontroller främst under vår och höst då många rör sig i skogen vid jakt, bär- och svamplockning. En riktad insats mot barmarkskörning gjordes hösten 2013 tillsammans med polisen.

En del av fisketillsynen går ut på att hitta förbättringsområden för att underlätta för fiskare att följa lagar och regler. Under året uppmärksammandes bland annat dåligt utmärkta fiskegränser och oklarheter om båtfiske i vissa sjöar.

Årets småviltsjakt bedöms som lugnare än tidigare år med färre anmälningar än normalt från jägare, markägare och renskötare. Utöver normal jakttillsyn genomfördes en större bevakningsinsats i Saxnäs/Klimpfjäll.

Tillsynsbesök 2013

Tillsynsområde	Aktivitet /tillsynstillfällen	Antal kontrollerade personer	Anmälningar
Terrängkörning snö	Flera tillfällen	12	7*
Terrängkörning barmark	1 större insats v 37		1
Fisketillsyn	55** tillfällen	247	1
Jakttillsyn	24 tillfällen	30	0
Artskyddstillsyn	1 större insats		0
Reservatstillsyn	828 tillfällen	65	7 (avvisade personer)

*polisens egna kontroller i förbudsområdena resulterade i ytterligare 12 anmälningar om brott mot områdesskydd

** varav fältpersonalen 18 och timanställda fisketillsyningsmän 37 tillfällen

Under 2013 genomfördes minst 828 tillsynsbesök i naturskyddade områden, vilket är betydligt fler besök än de fem föregående åren (2009 var exempelvis antalet besök färre än 600).

Statliga fjällleder

Ett 30-tal personer kom skidande till den nyrenoverade Tjäcklestugan där det bjöds på korv.
Foto: Lena Lundevaller

Bro i Borgafjäll. Broar och spänger i fjällen inspekteras och underhålls regelbundet. 2013 byttes 15 broar ut och några hundra meter spång byggdes. Foto: Lena Lundevaller

Stugor och leder i fjällen renoveras och får ny utrustning

Under 2013 har många stugor och rastskydd i fjällen renoverats och fått ny utrustning, något som varit uppskattat bland besökarna.

Flera renoveringar

I februari 2013 invigdes den nyrenoverade Tjäcklestugan. Ett 30-tal personer kom skidande till stugan där det bjöds på korv. Vilhelmina kommun skänkte en fin bok och en bonad till Länsstyrelsen som nu finns i stugan.

I Vindelfjällen blev rastskyddet i Valentjärke klart så när som på det nya plåttaket. Arbetet avbröts i mitten på september på grund av dåligt väder. Kraftiga nervindar gjorde det svårt att få ner utrustning och arbetskoja med helikopter. Efter flera försök fick en

större helikopter anlitas. Renovering av Aivak-stugan påbörjades under 2013. Huset har omfattande renoveringsbehov och arbetena kommer att delas upp på några år. Efter renovering kommer bottenvåningen att göras tillgänglig för allmänheten och den äldre stugan på samma plats kommer liksom tidigare att vara öppen för allmänheten. Slipsikkstugan började renoveras men stormen Hilde stoppade arbetet. Hela stugan blåste av grundstenarna och flyttades nästan 2 meter. Stugan är nu helt obrukbar.

Ny utrustning uppskattad

Länsstyrelsens tio övernattningsstugor i Vilhelmina och Dorotea kommun fick under vintern en uppfärskning med nya madrasser, köksredskap och annan utrustning. Två kojor och tre rastskydd i

området har också fått ny utrustning. Den nya utrustningen i stugorna har varit uppskattad av besökarna, något som tydligt märkts i stugornas gästböcker och i mejl och telefonsamtal till Länsstyrelsen.

Spänger och broar

Under 2013 har 15 broar i Västerbottens fjällområde bytts ut och några hundra meter spång byggts. Ett arbete med systematisk inspektion och besiktning av Länsstyrelsens broar har också påbörjats för att höja säkerheten på de statliga lederna.

Översyn av ledssystemet

Under 2013 har Länsstyrelsen tillsammans med de andra fjällänen och Naturvårdsverket påbörjat en översyn av

det statliga ledssystemet för att det ska bli tydligt hur lederna ska underhållas. Som en del i arbetet har bland annat ett gemensamt fältbesök längs leder i Saxnäsområdet gjorts under året.

Spång på Blaikfjället där ett av landets största myrkomplex finns. Foto: Lena Lundevaller

Lokala naturvårdsprojekt

Rekreatiomsområde Baksjötjärn är ett LONA-projekt där kommunen och lokala föreningar anlagt vandringsled, skoterled och ridväg. Det har även byggts en träbro, grillplatser och handikappanpassade bryggor. Foto: Vilhelmina kommun

Projektet *Häst och skogsbruk i stadsnära miljö* har fått LONA-stöd 2013. Det är föreningen Hästveckan som tillsammans med kommunen ska sköta tätortnära mark i Lycksele kommun under två års tid. Foto: Föreningen Hästveckan

Stort intresse för naturvårdsprojekt med lokal förankring

Under 2013 beviljades nio projekt i fem av Västerbottens kommuner lokala naturvårdsbidrag på sammanlagt 1,4 miljoner kronor.

Åtgärder för fiskvandring, skogsbruk med häst och en förstudie om ett kommunalt naturreservat är exempel på lokala naturvårdsprojekt (LONA) 2013. Kommuner kan enskilt eller tillsammans med lokala föreningar ansöka om LONA-bidrag hos Länsstyrelsen. Bidraget kan uppgå till halva projektkostnaden.

Många projekt i Västerbotten

Totalt har nära femtio LONA-projekt pågått i Västerbotten under 2013. Ungefär 15 av dem har avslutats under året. Ett av de avslutade projekten är Baksjötjärn i Vilhelmina kommun. Här har man

har jobbat med tillgänglighet i ett naturområde som ligger nära samhället. I projektet samarbetar kommunens kultur- och utbildningsförvaltning, den lokala skoterklubben och ridklubben.

Andra projekt som avslutats 2013 är bland annat utveckling av Isälvsleden i Vindelns kommun och biotopvård i Harrbäcken i Skellefteå kommun.

Fortsatt stort intresse

Alla kommuner i Västerbotten har vid något tillfälle genomfört LONA-projekt. Inför 2014 ansöker hela 11 kommuner om 19 projekt för nära 2,5 miljoner. Det är rekord i antalet ansökningar. Sista ansökningsdag är 1 december varje år.

Projekt som beviljats LONA-bidrag 2013

Kommun	Projekt	Total kostnad (kr)	Beviljat bidrag (kr)
Dorotea	Resursen fisk	582 000	281 000
Dorotea	Tillgänglighetsanpassa ö Tallvattensjön	236 000	118 000
Lycksele	Örän - kanot/vandringsled	110 000	55 000
Lycksele	Gammplatsen "App to date"	136 000	68 000
Lycksele	Häst och skogsbruk i stadsnära miljö	660 000	330 000
Skellefteå	Bro för fiskvandring	380 000	190 000
Skellefteå	Regleringsmagasin	233 000	58 000
Umeå	Gröna hållbarhetsindikationer	1 000 000	200 000
Vilhelmina	Underlag för ev bildande av kommunalt naturreservat	200 000	100 000

Rennäring

Bygdemedlen är till för att främja rennärigen. Hagar och stängsel är exempel på hur pengarna kan användas.
Foto: Anna Wenngren

Markförstärkning i Vittangi sameby hösten 2013, där Länsstyrelsen Västerbotten administrerar ett projekt för att minska skador på känsliga våtmarker orsakade av terrängkörning. Foto: Vittangi sameby

Fler samebyar får pengar till markförstärkande åtgärder

Länsstyrelsen har ett nära samarbete med länets sju samebyar. Under 2013 administrerades bland annat projektmedel för stängsel och markförstärkning av känsliga våtmarker.

52 000 renar i Västerbotten

Länsstyrelsen beslutar om ett högsta renantal för länets samebyar. Byordningarna från 1946 anger 49 800 renar men ett tillfälligt, mer aktuellt värde på 61 300 renar har tagits fram tills vidare. Samebyarnas renlängder, en sammanställning av antalet renar efter slakt men före kalvning, visar att länets samebyar hade ungefär 52 000 renar 2013.

Länsstyrelsen hanterar frågor när renar tidsmässigt befinner sig på fel marker, så kallade strövenar. Antalet ärenden

på senare år har ökat inom vissa delar av länet. Varje år följer Länsstyrelsen renräkningarna i en sameby. Säsongen 2012-2013 följdes Grans sameby och 2013-2014 följs Vapstens sameby.

Projekt som främjar rennärigen

Länsstyrelsen administrerar bygdemedel till rennärigen. Bygdemedel avsätts årligen som kompensation från vattenregleringen och rennärigen i länet får 10 % av potten till olika typer av åtgärder.

Under 2013 beviljades ett 20-tal projekt till länets samebyar. Via Samefonden ansöker Länsstyrelsen för samebyarnas räkning om pengar till underhåll av ett antal utpekade renskötselåtgärder. Stängsel mellan samebyar i fjällmiljö är det i särklass mest angelägna.

Minskad skada på våtmarker

Våren 2013 kunde Länsstyrelsen fördela pengar från Naturvårdsverket till landets samebyar för insatser mot terrängkörningsskador på våtmarker i fjällen. Tanken är att minska skadorna genom att kanalisera körningen. Sammanlagt 1,7 miljoner kronor fördelades. För att ta del av pengarna krävs att samebyn har terrängkörningsplan (TKP), vilket merparten av landets samebyar har idag.

Rennäringsdelegationen

Under 2013 har rennäringsdelegationen haft tre möten, ett i samband med det årliga samebyordförandemötet. Rennäringsdelegationens uppgift är att uppmuntra ömsesidigt informations- och kunskapsutbyte för en långsiktigt hållbar rennäring i länet.

Renar i Västerbotten 2013

2006	54 721
2007	52 920
2008	55 364
2009	52 040
2010	50 579
2011	49 663
2012	54 336
2013	51 641

Byordning: 49 800 renar
Referensvärde: 61 300 renar

Tabellen avser vinterhorden, efter vårens kalvning är antalet betydligt högre (uppskattningsvis 60-70 %).

Rovdjur

Junselevargen

Hösten 2012 etablerade ett vargpar revir i området kring Junsele i Västernorrlands län. Reviret sträckte sig också in i Västerbottens län.

Vargarna orsakade stora skador för samebyarna i området vilket resulterade i en mycket arbetsintensiv period för såväl samebyar som länsstyrelserna. I januari 2013 fälldes hanen under en skydds jakt. Tiken, som kom att kallas Junselevargen, hittade under hösten en ny partner. I början av 2014 är det återigen två vargar i reviret.

Vargparet är två av totalt fyra konstaterade vargar i Västerbotten 2013.

Junselevargen nedsövd vid Naturvårdsverkets flytt av vargtiken 6 februari 2012. Vargen har flyttats fyra gånger mellan 2011 och 2013. Foto: Naturvårdsverket

Intensivt rovdjursår i Västerbotten

Arbetet med de stora rovdjuren har varit intensivt under 2013. De regionala förvaltningsplanerna för arterna håller på att ses över och inventeringar av lo, järv, kungsörn och varg har genomförts under året.

Översyn av förvaltningsplaner

Länsstyrelsen Västerbotten har varit drivande i arbetet med att se över de regionala förvaltningsplanerna för de stora rovdjuren i de fyra nordligaste länen. Förvaltningsplaner för rovdjur finns i de flesta län. Där fastställs mål för hur många av varje art som ska finnas, var de ska finnas och hur man ska nå målen. Förvaltningsplanerna styr det mesta av Länsstyrelsens arbete med rovdjuren. Översynen av planerna kommer att fortsätta under 2014.

Årliga inventeringar är grunden

Varje år genomför Länsstyrelsen inventeringar av lodjur, järv, kungsörn och varg. Björn inventeras vart femte år. Inventeringarna talar om hur många rovdjur som finns i länet, var de finns och hur stammarna utvecklas.

Under 2013 infördes en ny inventeringsmetodik för lodjur och delvis också för järv. Metodiken har utvecklats tillsammans med Norge, eftersom rovdjuren rör sig fritt mellan länderna. Det innebär att resultaten är mer jämförbara och säkra. Inventeringarna visade att lodjurs-

stammen minskade under 2013 och att järvstammen är oförändrad jämfört med föregående år. Kungsörnspopulationen ökar inte som man tänkt. Det fanns mycket få häckningar, framför allt i fjälltrakterna.

Jakt på rovdjur

Licensjakt på 30 lodjur och 25 björnar har genomförts. Under björnjakten fick åteljakt, jakt vid en utfodringsplats, bedrivs för fjärde året i rad. En utvärdering av de tre senaste årens åteljakt har gett viktiga resultat för förvaltningen av björn. Bland annat har det visat sig att få björnar faller på själva åtelplatsen. Platsen fungerar snarare som ett upptagsområde där jakthunden har större chans att hitta spår av björn.

Länsstyrelsen har också fattat ett antal beslut om skyddsjakter på lodjur, björn och järv och det är främst samebyarna som ansökt om skyddsjakt.

Kunskapsspridning

För att öka kunskapen och förståelsen för stora rovdjur arbetar Länsstyrelsen på olika sätt med kunskapsspridning. Länsstyrelsen har tagit initiativ till två stora samverkansmöten 2013. Ett handlade om rovdjursfrågor i renkötselområdet där representanter från både myndigheter som samebyar deltog. Det andra handlade om förvaltningsfrågor och där deltog de nordliga länsstyrelserna, Sametinget,

Viltskadecenter och Naturvårdsverket.

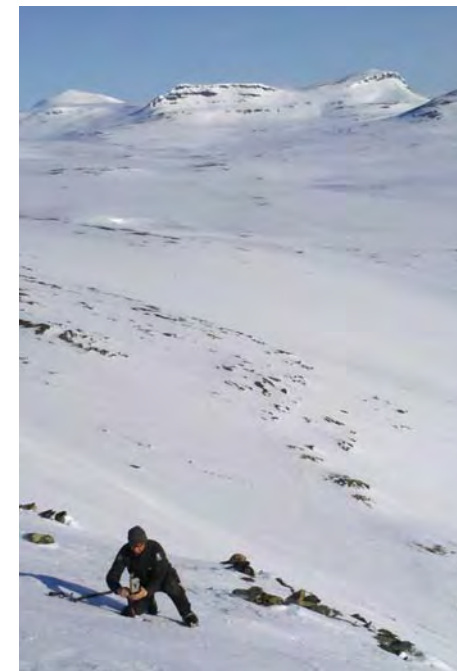
Andra insatser under 2013 har varit rapporter och uppsatser om rovdjur, informationsmöten för allmänheten, undervisning på universitet, besök i skolklasser och deltagande i internationella konferenser om björnar och kungsörnar.

Riksdagsbeslut om rovdjursplaner för samebyarna

I slutet av 2013 tog riksdagen sitt tredje stora beslut om rovdjursförvaltningen. Där bestämdes bland annat att Länsstyrelsen ska jobba med samebyvisa rovdjursplaner för rennäringsringarna.

Länsstyrelsen Västerbotten har redan arbetat med den typen av planer under flera års tid. Planerna visar hur känsliga olika delar av samebyn är för rovdjur och vilka åtgärder som passar bäst i olika områden och under olika tider på året. Målet är att åtgärder som sätts in ska vara långsiktigt hållbara för såväl rennäring som rovdjur och att samexistensen mellan rennäringsringarna och rovdjuren ska underlättas.

Under 2013 färdigställdes rovdjursplanen för Malå sameby. Påbörjade planer finns för Vilhelmina södra, Vilhelmina norra och Vapstens samebyar.

En av Länsstyrelsens naturbevakare sätter upp en kamera där en järvhona tros ha sina ungar. Kameror är bra hjälpmedel för att dokumentera järvföryngringar.

Rovdjur i Västerbotten 2013

Björn	300
Lo	170
Järv	130
Kungsörn	280
Varg	4

Siffrorna visar ett ungefärligt antal individer.

Fiske

Laxar i Västerbotten

Västerbotten är det län i Sverige som har flest vattendrag med naturreproducerande laxbestånd.

Länsstyrelsen följer årligen utvecklingen i naturlaxvattendragen genom att bland annat utföra elfiskeundersökningar och räkning av uppvandrande fisk där det är möjligt.

Laxforsen i Öreälven, Nordmalings kommun. Foto: Stefan Ågren

Hoppfullt för laxarna i Västerbottens vattendrag

Det går bra för länets laxar. Beståndet ökar tack vare ett långsiktigt förvaltningsarbete och nya beslut. Fiskodlingarna går också framåt i Västerbotten. Antalet anställda har mer än fördubblats sedan 2009.

Hur går det för laxen?

Länsstyrelsen har länge arbetat för att stärka laxbestånden, något som under 2013 tydligt gett resultat. Laxstammarna utvecklas mycket positivt, med några få undantag. Bakgrunden är ett långvarigt arbete på flera fronter och framför allt ett antal nationella beslut som begränsat det allt för hårda fisketrycket till havs.

Fiskodling en växande näring

Fiskodling av främst regnbåge och röding är på stark tillväxt i Västerbotten, och den positiva utvecklingen ser ut att fortsätta. Antalet anställda i de två största företagen har mer än fördubblats mellan 2009 och 2013. Det innebär att ungefär 60 personer arbetar i branschen. Arbets-tillfällena är viktiga för länet eftersom de ofta finns i glesbygden. Länsstyrelsen är delaktig i utvecklingen, bland annat genom bedömning av lämpliga odlingsområden, tillståndsgivning, olika former av tillsyn och stöd från europeiska fiskefonden.

Yrkesfiskare satsar på förädling

Yrkesfisket i Västerbotten är småskaligt och bedrivs av ett fåtal utövare med hög

medelålder. En del av fiskarna har under de senaste åren satsat på ökad egenförädling av fångsten. Stöd till detta har bland annat erhållits från europeiska fiskefonden där Länsstyrelsen handlägger den regionala hanteringen.

Fångsterna för det yrkesmässiga kustfisket var under 2013 relativt goda, men efterfrågan på lax och sik minskade. Det berodde till stor del på att Världsnaturfonden rödmarkerade lax och sik i sin konsumentguide 2013. Lax från Östersjön har också en begränsad marknad på grund av att den innehåller miljöföroreningar (dioxiner).

Fritidsfiske

Fisketurismen är en viktig del i nyttjandet av länets fiskbestånd. Här arbetar Länsstyrelsen med flera olika projekt och åtgärder, bland annat möjlighet till upplåtelse av fiske och beståndsförvaltning. Länsstyrelsen är också fiskeförvaltare genom sitt uppdrag att förvalta statens mark ovanför odlingsgränsen.

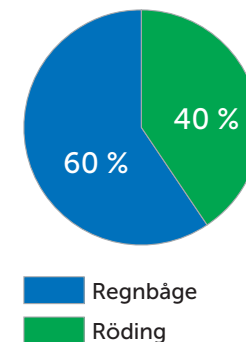
Fiske på statens mark ovanför odlingsgränsen

Förvaltningen och fiskeupplåtelseerna på statens vatten ovanför odlingsgränsen utgår från de ekologiska förutsättningarna i vattensystemen. Fisket ska också ge förutsättningar för en gynnsam utveckling av fisketurismen och tillgodose behoven hos ortsbor och samer.

Under 2013 har ungefär 10 000 sportfiskare löst fiskekort för fiske ovanför odlingsgränsen och i snitt fiskat 4 dagar. Utöver detta har vissa fiskeentreprenörer möjlighet att förmedla fisketillstånd i ett 40-tal vatten som annars inte är upplåtna för allmänheten.

För många boende ovanför odlingsgränsen är husbehovsfisket viktigt. Länsstyrelsen har specificerat i vilka större sjöar tillstånd kan ges och antalet tillstånd baseras på den beräknade produktionen av matfisk, framförallt öring och röding, och ett uppskattat fångsuttag per tillstånd. Under 2013 hade 550 hushåll den här typen av tillstånd och ungefär 20 kg fisk per hushåll fångades in. Öring stod för drygt hälften av fångsten.

Produktion av matfisk

I Västerbotten produceras mest matfisk i landet, ca 3 200 ton. Drygt 1 300 ton är röding och resten regnbåge.

Elfiske är ett sätt att följa utvecklingen i naturlaxvattendragen. Här utförs elfiskeundersökning i Rickleån. Foto: Ulf Carlsson

Licensjakt och skyddsjakt

Licensjakt innebär att Länsstyrelsen beslutar hur många djur som får skjutas och vilka villkor som gäller under jakten. Sedan får de som innehar jakträtt jaga enligt riktlinjerna. Licensjakt är ett av de viktigaste verktygen för att förvalta lodjur- och björnstammarna.

Skyddsjakt kan beviljas av Länsstyrelsen när ett djur orsakar skada och det inte finns någon annan lämplig lösning på problemet. En skyddsjakt kräver också att skadan ska vara allvarlig och att jakten inte riskerar att hota artens möjligheter att uppnå eller behålla gynnsam bevarandestatus.

Många jaktlag vill ingå i länets älgskötselområden

Länsstyrelsens arbete med jaktfrågor 2013 har handlat mycket om det nya förvaltningssystemet för älg från 2012.

Många nya älgskötselområden

Flera jaktområden har registrerat sig hos Länsstyrelsen för att ingå i så kallade älgskötselområden. Ett älgskötselområde är en frivillig sammanslutning av jaktlag på ett större område som tål avskjutning på minst 10 vuxna älgar per år. Älgskötselområdena i Västerbotten omfattar nu mer än halva länets yta.

Utsedda älgförvaltningsgrupper sammanställer och samordnar jakten mellan alla älgskötsel- och licensområden. Älgförvaltningsgrupperna har under året fått ytterligare utbildning av Länsstyrelsen om den nya förvaltningen.

Älgskötselområden i samebyar

Länsstyrelsen ser över möjligheterna att bilda älgskötselområden i Vilhelmina norra sameby och Malå skogssameby. Samebyarna täcker stora ytor mark och överlappar jaktområden. Därför bygger älgskötselområden som bildas tillsammans med samebyar i större utsträckning än vanligt på samverkan.

Planer för älg och björn

Viltförvaltningsdelegationen, Länsstyrelsens organ för samverkan i viltfrågor, har under 2013 arbetat vidare med den länsplan för älg som ska tas fram. Planen

ska beskriva målen som riksdag och regering har satt upp och hur de ska uppnås. Länsplanen ska också övergripande beskriva hur älgförvaltningen ska se ut i de fem älgförvaltningsområdena i länet.

Viltförvaltningsdelegationen har också beslutat om mål för björnstammens storlek, vilket påverkar hur många björnar som får skjutas under licensjakten på hösten.

Bäverdammar som ställer till problem

Åtta tillstånd har utfärdats för att riva bäverdammar som riskerar att skada vägar eller ställa till andra problem. Då djur orsakar stor skada kan Länsstyrelsen ge tillstånd till skydds jakt på enstaka djur. Förutom bävrar kan det till exempel handla om tranor och gäss som förstör odlingar. Andra metoder för att skydda sig från skada måste ha prövats innan tillstånd till skydds jakt kan ges.

Yttrande om sälar

Länsstyrelsen har lämnat yttrande till Naturvårdsverket om hur många sälar som bör skjutas. Detta för att möjliggöra kustfiske och minska problem för yrkesfiskare. Länsstyrelsen har också deltagit i Naturvårdsverkets arbete med att se över möjligheterna för licens jakt på säl samt översyn av reglerna kring skydds jakt på säl.

Älgjakten 2013

Tilldelade	Fällda
15 783 (8149 vuxna och 7634 kalvar)	13 233 (7870 vuxna och 5363 kalvar)

Säljakten 2013

Tilldelade	Fällda
20	6

Ny älgförvaltning

Den nya älgförvaltningen från 2012 ska fungera mer målstyrt än tidigare. Ett mål är att skapa en älgstam av hög kvalitet som är i balans med betestillgången.

Förvaltningen ska också ta hänsyn till allmänna intressen genom bland annat förebyggande åtgärder mot trafikolyckor med älg och skador på skog orsakade av älg.

I Västerbotten fälls flest älgar i hela Sverige.

Målet för 2013 års älgjakt var att ca 12 707 älgar skulle fällas. Det har uppnåtts med viss marginal.

Kommuner i länets fem älgförvaltningsområden

Nordvästra området	Sorsele, Malå
Mellersta området	Storuman, Lycksele
Sydvästra området	Vilhelmina, Dorotea, Åsele
Nordöstra området	Skellefteå, Norsjö, Robertsfors
Sydöstra området	Vindeln, Umeå, Vännäs, Bjurholm Nordmaling

Naturvårdsenhetens arbetsområden

Åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP)

I Sverige finns nästan 2000 djurarter som riskerar att dö ut om inget görs. För att rädda arterna och deras livsmiljöer driver Naturvårdsverket, Havs- och vattenmyndigheten och länsstyrelserna ett gemensamt arbete för att ta fram och genomföra åtgärdsprogram (ÅGP). Allt från markägare och allmänhet till kommuner, myndigheter och företag är involverade i åtagandet. I Västerbotten är det Länsstyrelsen som driver arbetet.

Reservatsbildning

Naturreservat är det vanligaste sättet att skydda värdefull natur på ett långsiktigt sätt i Sverige och i många andra länder. Länsstyrelsen arbetar med att bevara de mest värdefulla delarna av Västerbottens natur. Det handlar om att hitta, inventera och så småningom skydda de allra finaste skogarna, sjöarna, vattendragen, myrarna och havsmiljöerna.

Naturområden skyddas för att bevara biologisk mångfald och skapa goda förutsättningar för friluftsliv. En av grunderna till skyddsarbetet är de mål för miljö kvaliteten i Sverige som riksdagen antagit. Miljö kvalitetsmålen innebär bland annat ett utökat skydd av skog, mark och vatten.

Reservatsförvaltning

Naturområden skyddas för att bevara biologisk mångfald och för att skapa goda förutsättningar för friluftsliv. Skötsel och förvaltning av de skyddade områdena ska i första hand säkra de värden som gjorde att de en gång skyddades. Länsstyrelsen förvaltar nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden, Natura 2000-områden, naturminnen och växt- och djurskyddsområden.

Naturum

Ett naturum är ett centrum för besökare till ett naturområde. I Sverige finns 31 naturum där du kan lära dig mer om de djur, växter, geologi och kulturhistoria som format området.

Naturvårdsverket äger rätten till namnet naturum. Naturumen kan förvaltas av länsstyrelser, kommuner eller en organisation, till exempel en stiftelse. Naturumen i Västerbotten förvaltas av Länsstyrelsen Västerbotten

Tillsyn

Naturvårdsenhetens tillsynsarbete handlar om att se till att lagar och förordningar för skyddad natur och hotade arter följs. Den operativa tillsyn som naturvårdsenheten utför sker ofta tillsammans med polisen, ibland även med kustbevakningen och tullen.

Statliga fjälleder

Länsstyrelsen ansvarar för att sköta och förvalta en stor mängd stugor, broar och spänger i fjällen.

Det statliga ledsystemet i Västerbotten består av 935 km vandringsleder, 743 km skidleder och 354 km skoterleder.

Lokala naturvårdsbidrag (LONA)

Naturvårdssatsningen lokala naturvårdsprojekt LONA är ett statligt bidrag till projekt som på olika sätt skyddar och tillgängliggör naturen. Projekt som får bidrag via LONA kan pågå i upp till 4 år.

Kommuner kan årligen, antingen själva eller tillsammans med lokala intressenter, ansöka om pengar via länsstyrelserna. LONA-bidraget kan uppgå till halva projektkostnaden. En viktig utgångspunkt är delaktighet från lokala föreningar, organisationer och privatpersoner.

Rennäring

Länsstyrelsen förvaltar största delen av Västerbottens fjällområden och har ett nära samarbete med samebyarna. Det finns sju samebyar i Västerbottens län. Malå är länets enda skogssameby och övriga är fjällsamebyar. Länsstyrelsen har flera uppgifter inom rennäring, till exempel att fastställa högsta renantal, tillsyn av strövrenar och skador på jordbruksmark.

Rovdjur

Till de stora rovdjuren hör lodjur, järv, björn, varg och kungsörn. Alla arter förutom vargen får ungar i Västerbotten. Några av Länsstyrelsens viktigaste uppgifter är att ta fram regionala förvaltningsplaner, genomföra inventeringar, hantera licens- och skyddsjakter, betala ut ersättning för skador orsakade av rovdjur samt att informera om arterna.

Fiske

För att återskapa och bevara livskraftiga fiskbestånd stödjer Länsstyrelsen flera fiskevårdsprojekt. Fiskevården är starkt kopplad till den övriga miljövården som sker i länets vatten och vattendrag.

Länsstyrelsen har också det regionala ansvaret för att utveckla fiskerinäringen. Det innefattar allt från att se till att fiskeripolitiken får genomslag i länet till att ta initiativ för att utveckla näringen och informera regeringen om näringens problem och möjligheter i länet.

Jakt

I Länsstyrelsens viltförvaltning ingår bland annat information till jägare och markägare, registrering av jaktområden, tilldelning av licenser samt att samla in och sammanställa avskjutningsstatistik. Det finns en särskild viltförvaltningsdelegation i varje län som fattar övergripande beslut om viltförvaltningen i länet.

Flygbild över ett område i Bredselets naturreservat i Lycksele kommun som naturvårdsbrändes maj 2013. Bilden är tagen september 2013. Foto: Lars Lindh

Länsstyrelsen Västerbotten

Storgatan 71 B, 901 86 Umeå

www.lansstyrelsen.se/vasterbotten

vasterbotten@lansstyrelsen.se

010-225 40 00